

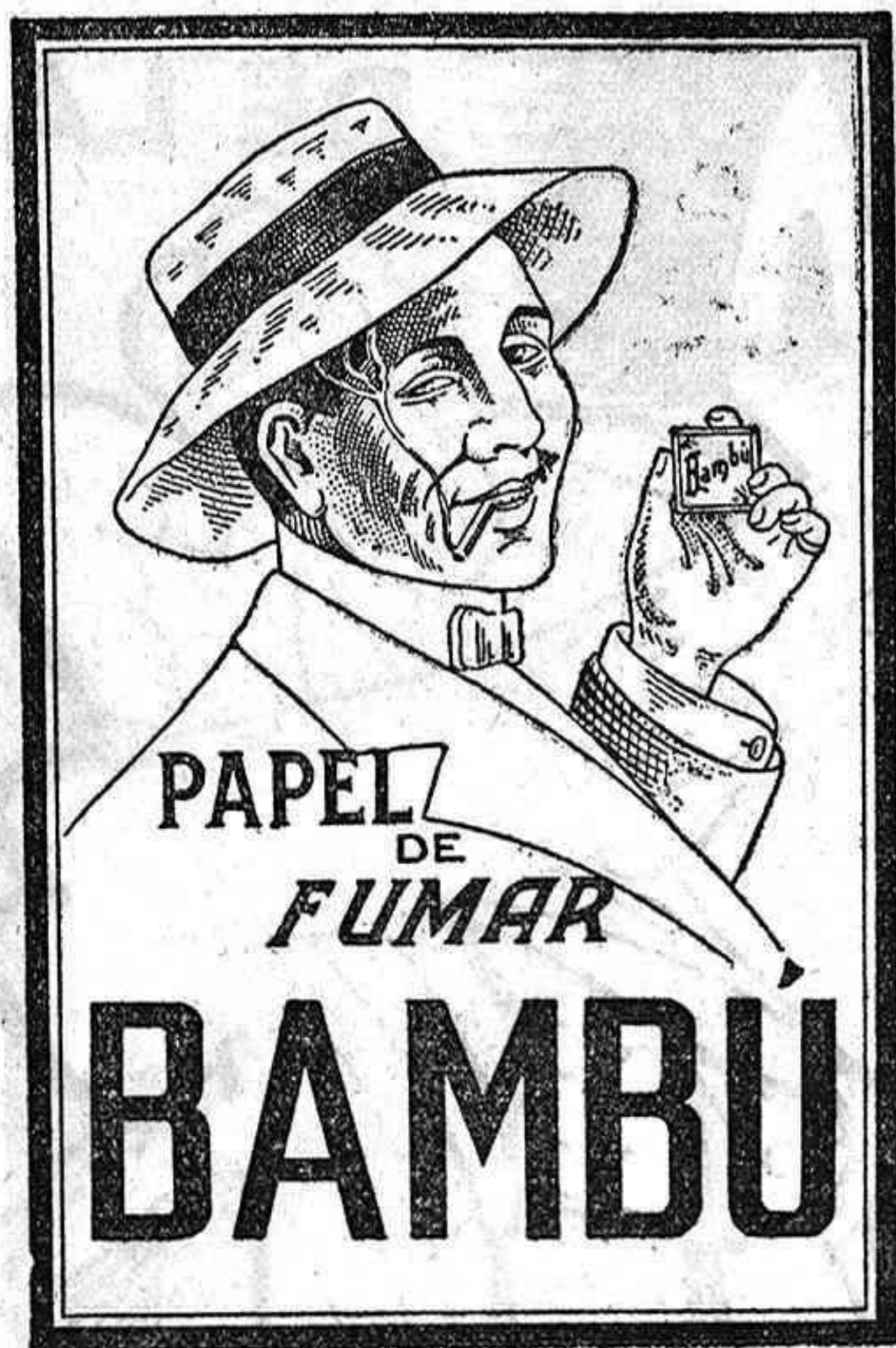
PREU: 25 CÈNTIMS

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

—I GUERRA FINS A VÈNCER ELS HOMES DE MALA VOLUNTAT.

Editat pel Sindicat de Dibuixants Professionals

ABR·Y·TAP

ABRE CON FACILIDAD Y CIERRA HERMETICAMENTE TODA BOTELLA CON TAPÓN METÁLICO
PÍDALO EN TODAS PARTES

Precio detall 95 cts.

Apertado 886 Barcelona

Productos Iris - Eléctrica Farré

Fàbrica de pintures,

Materials elèctrics i

Verniços i Esmalts

Instal·lacions elèctriques

Corts, 533 - BARCELONA - Tel. 30204

Frontó Txiki - Alai

PLAÇA BONSUCCES, 1

GRANS PARTITS A RAQUETA
PER LES MILLORS JUGADORES
DE LA ESPECIALITAT

Monguió i Scharlau, Sucr.

VERNIÇOS, ESMALTS, PINZELLS

Aragó, 219 - BARCELONA - Telèfon 70826

FRONTÓ NOVETATS

TOTS ELS DIES GRANDIOSOS PARTITS TARDA I NIT

ELS MILLORS PILOTARIS
ESPECIALITATS : PUNTA I PALA

DETALLS PER PROGRAMES

ANIS BLAU

CONYAC

CONYAC

Montplet

Montel

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ,
AVG.º PORTAL DE L'ÀNGEL, 2
Telèfon 10796
BARCELONA

— FORA DE BARCELONA —
PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
ESPANYA: trimestre 3 Pessetes
ESTRANGER: trimestre 5 Pessetes

—No et desanimis. L'Alemanya encara et necessita per a les estadístiques dels sense feina.

ara, en els moments més xardorosos de la lluita, més ferm i més compacte que mai. Si en els inicis de la lluita s'oblidà tot allò que podia separar, ara que el camí se'ns ofereix sense dubtes d'orientació; cal seguir oblidant tots els motius de discòrdia. Això, naturalment, no vol dir la més lleu renúncia als postulats de cada partit, a les directrius de cada organització. Però ja vindran, després de la victòria, els dies en què podrem escatir el camí que vol seguir la majoria.

Ara, no és el moment de polèmiques doctrinals, ni de partidismes suïcides ni d'explosions d'antagonismes inoportuns. Cal guanyar la guerra, abans de tot, ja que, en perdre-la, tota discussió seria inútil, i el proletariat i l'home d'esquerres, cauria novament sota el jou infamant de la reacció capitalista. Cal guanyar la guerra, i per a guanyar-la és indispensable la unió més ferma, el desinterès més absolut, la consciència neta de la responsabilitat dels moments presents.

Però aquesta unió sagrada, de la qual depèn l'esdevenidor dels nostres fills, s'ha de fer a base de lleialtat. Sense aquesta condició, la unió

pot esdevenir un pacte suïcida. Una estreta, sí, però sense mancar mai a l'honradesa en el procedir. Aquí, i en el front, cal honradesa absoluta de procediments. Les actuacions poc sinceres causen dany greu a la causa comuna. Un procedir poc lleial és arma per a l'enemic i llavor de feixisme.

Cal lleialtat en el procediment i honradesa en el propòsit. Cal obrar, fixos els ulls en el moment present, prenyat de perills. Si la reacció triomfava, si els militars feixistes s'apoderessin de Catalunya, no farien, en el seu procedir contra nosaltres, les diferències que assenyalen divergència. Per ells, pel rigor dels seus procediments inquisitorials, tan serien els uns com els altres. Per això creiem una deslleialtat, que s'assembla molt a una traïció el propagar diferències i el procedir tèrbolament.

Unió val dir, en aquests moments, sacrifici. I ho són les presents hores de sacrifici. Tots endavant cap al triomf.

I després, ja en parlarem.

Catalunya té un Parlament, mentre legalment no sigui dissolt. Preguntem nosaltres... ¿Per què no es reuneix en aquestes hores greus?

★

Gràcies a l'esforç heroic dels nostres milicians, el món va coneixent el feixisme. La humanitat els ho haurà d'agrair.

Aquest número ha estat visat per la censura

La unió de les masses democràtiques és factor indispensable per a l'obtenció del triomf sobre el feixisme. Aquesta unió que era, en els jocs de la política espanyola més nominal que efectiva, es va convertir en un bloc inderrocable al conjur dels primers trets de l'exèrcit insubordinat. En la traïció d'uns militars sense honor i sense dignitat, el poble, les masses sindicals i d'esquerra hi copsaren el perill per a la llibertat i una reacció vergonyosa, i en llençar-se aquest poble al carrer, sense pla d'acció i sense armament eficient, mogut per la força d'un ideal, constituí de veres el Front Popular, que fins aleshores era només una posició política.

Aquest front popular, en néixer de la coincidència de sentiments i d'entusiasmes davant la innoble agressió feixista, fou la muralla que contingué els rebels i que assegurà el triomf de la causa del poble. Enmig l'espèctol dels combats, davant les víctimes caigudes, rubricada amb sang generosa, es constituí el front de la victòria. I aquest front, per a la formació del qual foren oblidades diferències ideològiques, discrepàncies de procediment i matisos de realització, ha de seguir,

L'esquarterament d'un cadàver és un símbol. Voldrien esquarterar Espanya i ho farien amb la mateixa sanya.

★

Hem de guanyar la guerra i la guanyarem. Ens és necessari per la nostra dignitat i per la llibertat dels nostres fills.

FRANCESC MACIÀ

No l'oblidarem mai aquell Nadal tan trist. Semblava com si un núvol de desolació s'hagués estès damunt la ciutat i damunt Catalunya tota, emplenant els espais de grisor. Un dolor sincer s'arrapà a tots els cors i les veus compungides, amb to baix, escampaven la dissortada nova...
—Macià és mort! Catalunya, el 25 de desembre del 1933, perdè el seu cabdill, el seu guia, el seu defidor, l'home tot cor, tot entusiasme, tot rectitud i tot voluntat que restaurà Catalunya. La mort del Primer President de la Generalitat, ens deixà orfes d'un pare bondós que encaminava els nostres passos cap un destí millor.

El cor de Macià omplia d'amor els humils. Amic sincer de l'obrer, sentia, com ell,

les ànsies renovadores, els desigs d'una justícia nova. En morir Macià, el proletariat de Catalunya va perdre un amic sincer, un lluitador que, sense excessiu bagatge doctrinal, no deixà mai de defensar la seva noble causa.

Com ens fan pensar en l'Avi, els acontèiments actuals! Avui, en l'aniversari del seu traspàs, el sentim encara al costat nostre. Oim la seva veu persuasiva, veiem la seva figura patriarcal, sentim el foc dels ulls seus d'apòstol... El seu entusiasme de lluitador incansable és amb nosaltres i ens acompanya en aquests moments greus, en què la reacció, el capitalisme i el centralisme ens volen fer caure en el jou ignomínios de l'esclavatge...

Macià i l'anècdota

Vingué a Barcelona Henry Torres, l'advocat parisenc, glòria del fòrum francès. Com és sabut, entre Henry Torres i el nostre Francesc Macià hi havia fonda amistat, nascuda quan el primer va defensar l'Avi en el procés pel moviment de Prats de Molló. I, naturalment, Henry Torres va anar a saludar el vell triomfador.

«—Ja us ho vaig dir que guanyàreu! —foren les primeres paraules

de l'advocat francès en abraçar Macià—, *Vous avez provisoirement perdu, mai vous gagnerez.* Vaig ésser bon profeta, oi?»

Francesc Macià, reia, potser per amagar una pregona emoció.

★

Francesc Macià anà a Malgrat per tal de visitar la població. Rebuda entusiasta —com a tot arreu—, visques, balcones amb banderes, recepció...

Una bona dona aixeca el seu fi-

llet, d'uns quatre anys, en braços i l'apropa al President.

«—Mira-te'l, «maco», mira-te'l bé —exclamà—. És l'Avi, saps? És l'Avi. A veure si te'n recordaràs quan seràs gran!»

Francesc Macià acarona, paternalment, la tendra criatura.

★

Un cert dia, el crític d'«Action Française», Lucien Dubech, que es trobava de pas a Barcelona, va veure, a la Generalitat, Francesc Macià

A l'ombra de Francesc Macià

D'aquest Nadal misteriós de dol
l'esgarrifança es sentirà tan forta,
que no hi haurà al fossar tomba prou morta
que no torni a brandar com un bressol.

Ni àncora prou ferma i prou pesant
per mantenir amarrada a port cap nau,
que la mar canta sota un Vent de pau
i el cel és blanc amb blancor d'espant.

O mariners, si, a l'hora del Misteri
d'aquesta nit del vostre captiveri,
hisseeu les veles i us fieu al Vent,

descobrireu tots els secrets que tanca,
en la mà balba d'aquesta Ombra blanca
i en la columna fulgurant que encén.

V. G.

conseqüent republicà de Lleida.

I aquest prenia a elogi l'allusió
directa.

A Francesc Macià, li agradaven
els costums casolans. Els actes d'e-
tiqueta constituïen el seu martiri.

A casa seva criava coloms fills
d'una parella que li regalaren en
una de les seves visites pels indrets
de Catalunya.

I contemplant-los i tenint cura
d'ells passava les escasses estones
vagatives.

Era, Francesc Macià, l'honrade-
sa personificada. Damunt la seva
persona no pogué mai reflectir-se la
més lleu ombra susceptible d'entelar
aquesta justa reputació. Cert dia,
un petit personatge de poble que
gestionava una concessió —dita
concessió, a més, no constituïa cap
immoralitat— va cometre l'error
d'enviar un present a Francesc Ma-
cià. Un present de fruits del camp...

I el present va ésser retornat tan
bon punt fou rebut, a l'ensem que
l'imprudent que l'envià rebia una
seca amonestació de la Secretaria
particular de la Presidència.

Una cosa tenia en continu es-
verament la família del senyor Ma-
cià: la dèria que aquest tenia d'a-
tènyer grans velocitats quan anava
amb el seu cotxe oficial.

En les excursions, el seu vehicle

deixava sempre molt enrera els de
l'acompanyament. I mentre Francesc
Macià gaudia del plaer de la velo-
citat, els seus acompanyants mira-
ven amb inquietud, com l'agulla
del marcadó s'apropava al 100.

Cert dia, l'Alavedra, temorega-
ment, va fer-li una observació.

—¿Voleu dir que no correm
massa?

I el President, rient, li va con-
testar:

—No tingueu por. No és d'un ac-
cident d'auto del que he de morir
jo!

Tingué, Francesc Macià, quan
residia a Lleida, la sort de contrau-
re una valuosa amistat que havia de
contribuir poderosament a incorpó-
rar-lo al catalanisme. Aquell home
fou Enric Arderiu, un patriota de la
primera hora, un catalanista inte-
gral dels temps heroics dels «cuatro
locos». Per consell d'Arderiu, Ma-
cià llegí la història del nostre po-
ble, i com que la història sempre és
exemplar, d'aquella lectura en vin-
gué ja la ferma decisió de consagrar
la seva vida a la justícia de les nos-
tres aspiracions.

El qui estava citat amb el Presi-
dent Macià calia que acudís pun-
tualment a la cita a l'hora donada,
ja que si feia un xic tard, era pro-
bable que es trobés amb la sorpresa
que el senyor Macià se n'havia
anat.

a l'hora en què rebia el poble. Com
que el President de Catalunya es-
tava en aquell moment voltat d'o-
brers i gent humil, el periodista
francès *royaliste*, monàrquic acèr-
rim, va expressar el seu dubte:

«—Ça —va dir—, s'est du chi-
qué.»

Però en apropar-se al grup i sen-
tir com els treballadors contaven a
Macià les seves tribulacions, tot cer-
cant en ell consell i ajuda, va restar
meravellat. I va palesar-ho en una
crònica.

★

Al senyor Macià, li agradava, a
la nit, en sortir del teatre, si no li
ho privaven les ocupacions oficials,
d'anar a passar una estona al «Res-
taurant Catalunya», on es reunia
una penya de vells amics.

Allí anaven, cada nit, Pere Raho-
la, diputat de la Lliga, i Joan Moles,
entre molts d'altres.

Francesc Macià, que era un ad-
mirable *causer*, pròdig en anècdo-
tes, sentia especial plaer a romandre
junt a aquells antics companys.

I alguna nit tornava a la residèn-
cia oficial a les tres de la matinada.

★

El primer President de Catalunya
era home d'una voluntat de ferro.

Li agradava molt fumar. Segons
ell mateix deia, es fumava cada dia
una cinquantena de cigarretes.

Però un dia els metges li varen
aconsellar que no fumés. I des d'a-
quell dia Francesc Macià es va abs-
tenir del tabac, sense cap dubte, cap
vacil·lació.

«—Ja és un sacrifici, ja! —deia
als seus amics—. Jo que havia fu-
mat des que era noi!»

★

L'amistat de Francesc Macià amb
Humbert Torres era fonda, molt
fonda. Es conegueren a Lleida,
quan Macià era tinent coronel d'en-
ginyers i Torres metge de la fa-
mília.

Francesc Macià no era polític ni
li agradava la política. Però el co-
mentari diari, les converses quoti-
dianes sobre els fets del dia, l'ana-
ren decantant de mica en mica. I
d'aquesta incorporació del militar
estricta al moviment polític, l'Hum-
bert Torres se'n pot vanar.

—Aquest té la culpa de tot! —
deia «l'Avi» picant l'espatlla al

Era puntual, fins a l'exageració i res no el molestava tant com la manca de puntualitat que és tan freqüent a casa nostra.

Certa vegada, va citar un periodista català, director d'un diari barceloní, per a les dotze. El periodista hi va arribar a un quant d'una. I en rebre'l, el President li va assenyalar el rellotge. Gest eloqüent que el va mig avergonyir.

★

«Vivim en una època de sequedat i d'egoisme en la qual la persecució de l'interès individual no deixa lloc al culte de l'ideal. Quan, per atzar, ens topem en la nostra ruta amb un home el suficientment boig i el suficientment gran per a jugar-se la seva llibertat i la seva vida a l'atzar d'una sort tràgica, hom es pot veure obligat a aplicar-li, a desgrat, un text penal, però no podrà refusar-li el respecte.

No havia tingut mai l'honor de trobar-me amb el coronel Macià. Vaig creuar-me amb ell ahir per primera vegada; vaig inclinar-me davant seu, i ho faig encara, davant la silueta, generosa i bella, d'aquest gentilhome.»

(Paraules de l'advocat M. Moro Giafferri, en el procés de Prats de Molló.)

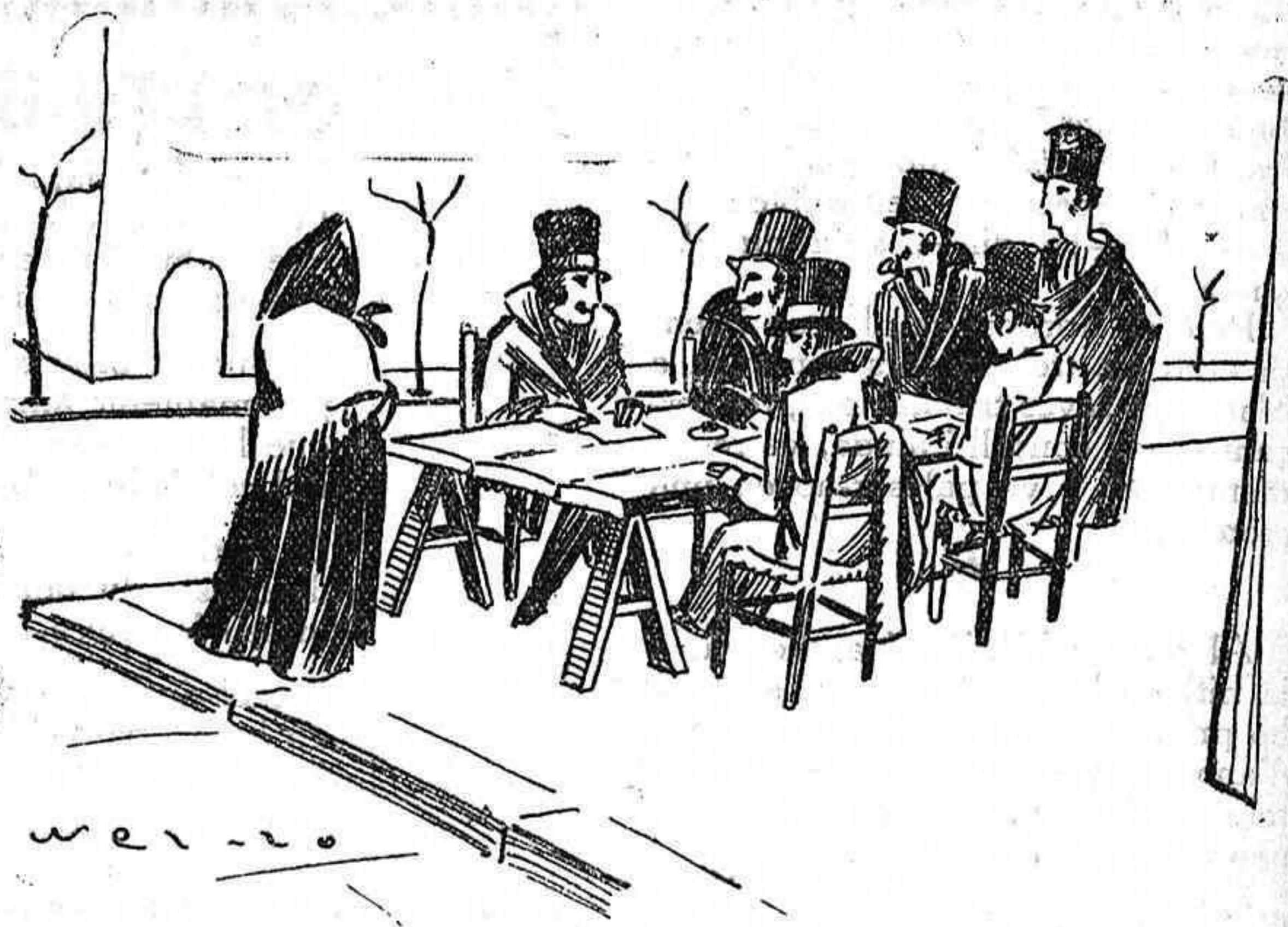
«En el cor dels catalans de bona voluntat es fa entenedor el seu testament patriòtic: la unió de tots enfront de tot possible perill que planés damunt Catalunya. Allò que Macià ha guanyat per a nosaltres no ens ho hem de deixar prendre, i allò que Macià volia abastar per a nosaltres, pensant en ell, ho hem d'aconseguir.

Aquesta serà la batalla pòstuma de l'illustre desaparegut. Amb l'esguard fit a Catalunya i servant d'ell una memòria digna de patriotes, Macià estarà amb nosaltres; la llibertat sols correspon a aquells que l'estimen i la mereixen.»

(J. Tomàs i Piera.)

«Estimar i patir i dalejar és la gran missió d'aquestes ànimes.

Però, en el cas de Macià, que és el cas del guaiador i alliberador de pobles, una puixant energia d'acció el movia a lluitar coratjosament contra el dolor del món en les seves formes de servitud política i d'injustícia social. Per damunt del plany i de la prèdica, aquests homes alcen el braç fort, el braç heroic, que

—Apunti. Sant Nin i Sant Non...

trenca, violentament si cal, les servituds i les injustícies. Així és el Frances Macià que nosaltres hem conegut.»

(A. Rovira i Virgili.)

«El perseguido y vejado de aquel tiempo, declarado «sin patria» y sin hogar por los poderes tiránicos, entró en Cataluña libre dentro de la grande Iberia, y sus enemigos, antes poderosos, pasaron a la categoría de proscriptos que en lugar de perseguir la realización de la justicia, fueron perseguidos por ella.

Grande, terrible lección, que pareciera dictada por un genio moralista, y que jamás deben olvidar los detentadores del poder. En cambio, de esta oleada de desenfreno instintivo, amoral y prepotente y que en la actualidad recorre el mundo, a todos debe servir este ejemplo, de enseñanza. Para decir a los gobernantes que su más alta misión es la de cumplir y hacer cumplir las leyes, y que por encima de éstas, prevalecen, en definitiva, los principios de la justicia y la libertad, así como para advertir, al propio tiempo a los humildes y perseguidos que deben perseverar en sus luchas por el ideal, porque, también, en la realidad, se cumple la máxima evangélica: «Bienaventurados los que tienen hambre y sed de justicia, porque ellos serán hartos.»

(Alfred L. Palacios, senador argentí.)

VIBRACIONS

En tot dolor moral hi ha bona part de penediment.

★

No hi ha res que rebaixi més, que pactar amb assassins.

★

La caritat catòlica mata els cossos de gana i les ànimes de fred.

★

Vestir-se bèllicament per a passejar per la ciutat té un fort regust d'estevisme.

★

Ens cal un ambient de guerra. Si no es produeix, caldrà imposar-lo.

★

El límit de la justícia, és la clemència. Però el límit de la clemència, és la justícia.

★

Recordem que també el Kàiser arribà a mobilitzar tot el món contra d'ell.

★

En tot favor rebut hi ha quelcom d'humiliació.

★

Si tothom sentís la mateixa pressa per anar al front que la que algú sent per entaular polèmiques!

★

Una gramola, al front, és una mena de reivindicació.

★

Es tasca revolucionària suprimir els organismes inútils. Els controls rurals, ho són.

★

Unitat, sí. Però entre lleials.

★

De la conveniència, en fem jutge de les nostres accions.

★

El noi de casa bona és un perill. Ho ha estat sempre, però, ara, ho és més.

★

El triomf moral, és molt satisfactori. Però per a vèncer només compta el triomf moral.

★

No n'hi ha prou de donar la sensació de seguretat. Cal donar-la, també, de capacitat.

★

Barcelona té moltes coses que no serveixen per a res. Una d'elles, és aquell munt de pedra que en diuen la Sagrada Família.

★

No oblidem que la guerra no està guanyada encara. Per més que ho sembli.

★

La Revolució, controla moltes coses. Però cal que sigui també controlada la Revolució.

★

I segueixen, certs diaris, semblant, ara, més burgesos que mai!

ARDAL

Anecdotari ciutadà

Al front d'Osca, es presentà en les fileres lleials un fugitu de la ciutat. Era un esquerrista alt i gros, sobretot gros...

—D'on sou? —li preguntà el cap de la columna...

—Soy oscense.

En Benigani, que es trobava allí, hi va fer aquesta observació:

—Os-cense? Més aviat hauria dit que era sense os.

★

Platea del teatre Tívoli. Poca concurrència. I un fred que feia picar de peus.

—Ara, posarem en escena «La Llama», de Uzandizaga —deia un dels dirigents a uns periodistes.

—Ho trobo molt encertat —observà en Pomès—. Així escalfareu el teatre.

★

El dibuixant Shum, que és al front, està entestat a salvar obres d'art, que es podrien perdre enmig de les incidències de la guerra.

L'altre dia va trobar un vell retaule, en el qual hi havien dos sants mig esborrats.

—Sabeu quins sants són? —preguntà a un natural del poble...

—Un d'ells crec que és Sant Dimas —digué l'interpellat.

—Així l'altre deu ésser Sant Doretas —féu en Shum.

★

Teatre Poliorama. Una espectadora molt maquillada dona la seva tarja a en Duran, després d'un curt diàleg. Aquest llegeix «Pura X.».

—Pura, diu aquí? Deu ésser una errada d'impremta —digué en Duran—. Sort que la xicota no ho entengué.

★

Es comentava a la caserna Carles Marx el casament d'un minyó molt gelós amb una xicota bon xic entremaliada.

—Pobre noi —féu en Mola—. Tot just casat ja l'enviem a Vizièn.

—Com tants altres —digué algú.

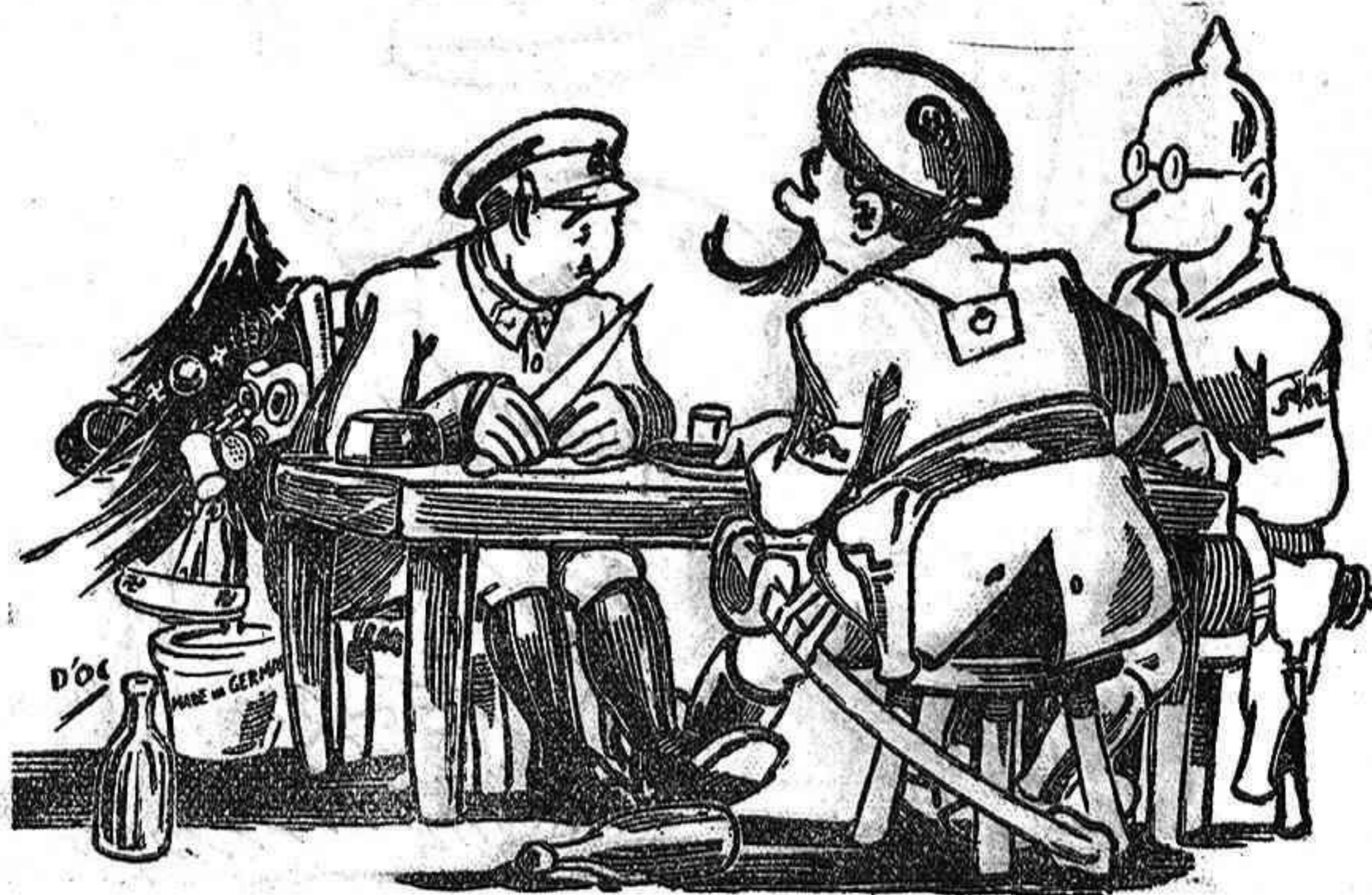
—Bé... És que ara ell haurà de vigilar dos fronts!

★

Era la mitja nit. Sonaven les sirenes, produint la consegüent alarma. Tothom, observant les disposicions del cas, cercà refugi. I els veïns de la casa on viu en Ferrer, el «petroni» dels funcionaris municipals, observaren que aquest tardava a sortir, a la fi va sortir vestit amb un enlluernador pijama verd poma.

—Com és que no baixava? —li preguntà un veí.

—Veurà. És que a les fosques no trobava el pijama.

—¿Que no hi ha torrons? ¿Que no serviu gall?

—Impossible: Només tenim neules i gallines.

AHIR I AVUI

Els barcelonins i la Rifa

Sense contar la «Loteria» vella i nova que, com és sabut, constitueix una renda de l'Estat, el qual la suprimí en virtut d'haver observat que hi havia un sistema o clau per a treure sempre, es verificaven, setmanalment, a Barcelona, les rifes de la Casa de Caritat i Hospital de Santa Creu, suprimides pel Govern, que no volia que quant a rifes ningú no li fes la competència.

Els premis de la primera eren satisfets en metàl·lic. Els de la segona, consistents en joies d'argent (escrivanes, candelers amb llurs mocadors, escalfetes, portabugies, piquetes, coberts, etc.), podia cobrar-les també l'afortunat per la seva equivalència en diner. Per Nadal i Carnestoltes l'Hospital feia rifes a profit de la Casa d'Expòsits o *infants gitats* com es deia en aquell temps. Els premis eren galls dindi o bé porcs.

En la primera rifa el número costava dos rals en plata, en la segona, un ral català o sigui nou quartos; en la tercera, un sou, o sigui quatre quartos i mig. Hem dit el número i no el bitllet, perquè en aquell temps no hi havia bitllets ni butlletins, sinó números: de manera que aquell que pretenia provar

la sort no podia dir, ni deia, que *havia pres bitllet*, sinó que *s'havia assentat a la rifa*.

La cosa es feia de la manera següent. A les places del Teatre, de la Boqueria, de Sant Jaume, de l'Angel, Capella de Marcús i altres llocs on no fossin destorb per a la circulació, es col·locaven unes grans taules llevadisses, és a dir, construïdes amb dos capitells i la post corresponent, que eren cobertes de baieta. Quatre o cinc tinters monumentals de pisa amb cotó de blens i un petricó de tinta en cadascun d'ells; les plomes corresponents, uns taps de capsia plens de serradures de caoba i unes quantes quines de paper, plegades de llarg a llarg en forma de llibreta, constituïen el material emprat per a les operacions.

El personal estava format per sis o vuit escriptors asseguts a banda i banda de les taules en sengles cadires, que durant l'hivern, i cap al tard, principalment, no tenien altre arbitri per a lliurar-se del fred que arrebossar-se en les seves capes blaves d'esclavina, encasquetar-se fins a les orelles les catxutxes i esperar en tal disposició que els jugadors hi acudissin.

Aquests compareixien a totes hores; però més especialment els dissabtes, després d'haver plegat de la feina i cobrat la setmanada. En tal disposició es dirigien a l'escriptor tot dient-li:

—«Assenti».

I començant una tirallonga de paraules i frases, moltes vegades sense cap ni peus, afegien a continuació una lletania de sants i santes i acabaven per dir: «paga i vol, en tal i tal, que viu al carrer, etc.».

L'escriptor, sense desarrebossar-se, tremolant de fred i fent gala d'una envejable paciència, anava apuntant tot allò que a continuació del número que havia triat el jugador, prèviament escrit al marge de la llista, i lliurant a l'interessat còpia d'aquell en un rodolí, quedava finida la tasca.

El dilluns següent es procedia a l'extracció. Aquesta es feia de la manera següent. En un gran bombó, que feien voltar dos bastaixos, hi havia totes les boles. S'obria la portella situada en la part del damunt, un noi et hi ficava la mà, treia una bola i cantava el número que hi havia escrit. Es cercava en la llista corresponent, i tan bon punt era trobat, sense llegir les extravagàncies i relació de sants, es pronunciava amb veu alta el nom de l'afortunat i la seva adreça.

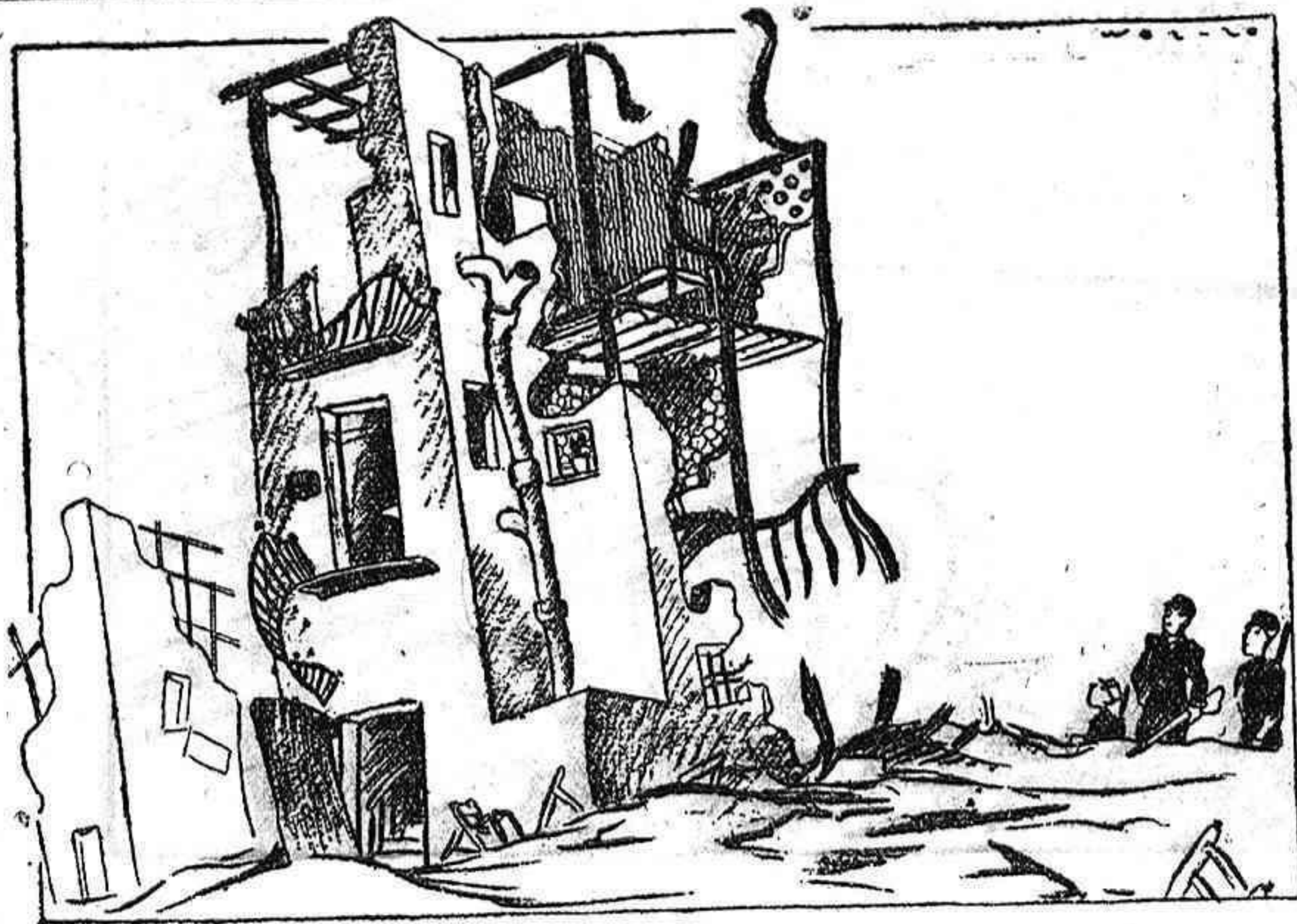
Com que a l'operació del sorteig no mancava mai gent desenfeinada, tot seguit que era dit el nom i adreça del sortós ciutadà, sortien corrents alguns bordegassos per tal de donar-li l'agradable nova, i, de passada embutxacar-se una propina.

A l'endemà, o sigui el dimarts (si el dilluns era festa hom endarreraria un dia el sorteig), el «Diario de Barcelona» publicava el resultat d'aquesta manera:

«Número tal. Fulano de tal. Calle tal, núm. tal, y otras señas.»

Aquestes «otras señas» eren les que havia de donar l'afortunat, és a dir, les extravagàncies apuntades perquè quedés identificada la seva persona.

A més d'aquestes rifes se'n feien moltes altres a quatre quartos el número. Hom podia treure una escaparata, un ventall, una mantelli-

—Noi! Arruinant els propietaris, fastiguen ben bé els rojos!

na. L'objecte que es rifava era exposat en un lloc públic, com les joies de la rifa de l'Hospici, a la cantonada del Pla de la Boqueria i Riera del Pi.

L'Ajuntament de Barcelona, per tal de poder conservar i renovar la pavimentació dels carrers, que tot just aleshores començaven d'ésser empedrats, va instaurar, amb premis del Govern, una rifa pública, que va arribar a ésser molt popular. La rifa «dels empedrats» es feia ja per bitllets i cada jugador portava el seu número corresponent.

Pels volts de Nadal —i aquest costum va desaparèixer no fa pas gaires anys— a tots els cafès de Barcelona eren rifats, entre la clientela, galls, polles, galls dindi i caixes de torrons. El preu del número o de la rifa de números variava segons la importància de l'establiment.

Com pot veure el lector, doncs, la rifa ha estat sempre una tradició a Barcelona.

Enguany, la Rifa del Govern ha quedat gairebé oblidada davant les preocupacions del moment. ¿Quan serà decidida la seva supressió per immoral i indigna d'un poble modern?

COSES D'ACTUALITAT

Els "moros rossos"

Nosaltres hauríem de dir: Si un alemany té ganes de venir a morir a Espanya, no l'hem pas de privar d'aquest gust. Si Müller vol quedar espeterregat damunt el terreny espanyol, deixeu-lo que surti amb la seva.

Però, malgrat tractar-se d'alemanys, un sentiment d'humanitat ens fa veure amb dolor la vinguda d'expedicions de «moros rossos». A Alemanya, malgrat les delícies del nazisme, regna la fam. Els sense feina són a milions. Els parats no poden donar menjar als seus...

És per això que són molts els desesperats i famolencs que s'inscriuen per venir a Espanya a lluitar contra un poble que no els ha fet res, i que defensa la causa de la humanitat.

Un bon sou i una pensió als seus, en cas de mort, és una solució.

I per això vénen a Espanya.

Un nou crim del feixisme, que a nosaltres ens pertoca venjar.

No passaran!

Com una allau salvatgina famolencs s'han aixecat i el Poble, com un sol home, els ha sabut barrar el pas!

Enrera, xurma fatídica, enrera, sers descastats; no volem més sangoneres clericals ni militars!

Per més que el feixisme faci, amb nosaltres no podrà; que no volem més esbirros i estem cansats d'ésser esclaus!

Qui vulgui pa que se'l guanyi i, aquell qui ens vulgui manar, que comenci dant exemple rendint culte al Sant Treball.

Abans que torni a imposar-se el privilegi infamant, no quedarà ningú amb vida, ningú no recularà.

S'ha acabat l'imperi indòmit del fatídic militar i el tenebrós despotisme de la xurma clerical.

En l'horitzó apunta l'alba d'una nova era de Pau, de Germanor i de Justícia pels qui viuen del Treball.

S'ha acabat la gerarquia

de clergues i militars, i l'ignominiós imperi del despòtic capital.

El drac dels tres caps simbòlics el tenim acorralat i es troba que ja agonitza enmig d'un bassal de sang.

Germans tots del Poble Ibèric, dempeus i amb el puny ben alt, i, amb un crit sortit de l'ànima, cridem tots: NO PASSARAN!

HARMONIES

En el camp rebel

Sembla que requetès i falangistes no s'entenen.

I que surten a baralla sorollosa per dia.

Els requetès volen que els falangistes vagin al front.

I els falangistes volen que hi vagin els requetès.

Aquests diuen el nom del porc als altres. I els altres, posats a qualificar, no es queden muts.

I sovint parlen les armes i la sang rega els carrers dels pobles místics...

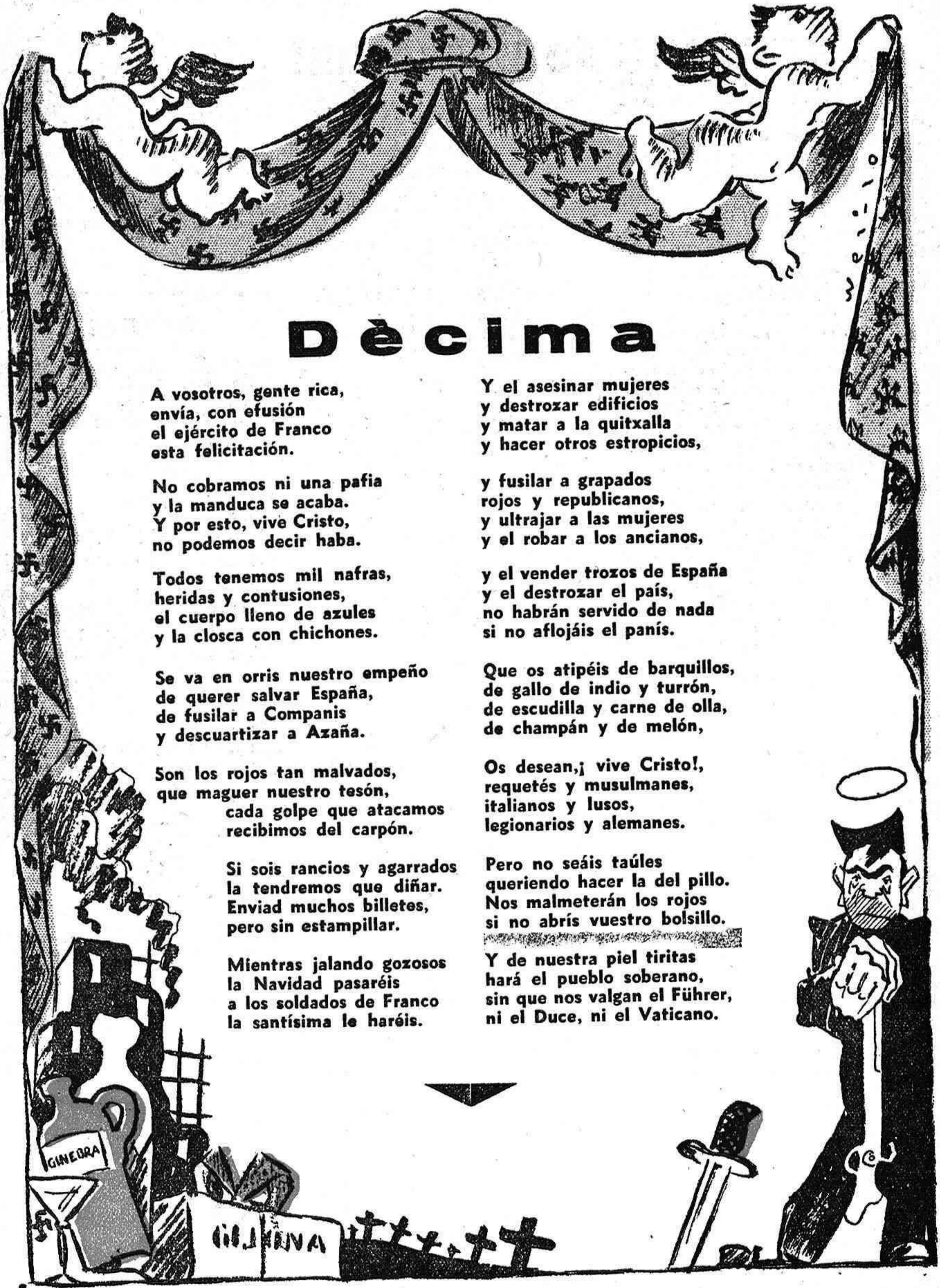
Tot això, amb la benedicció apostòlica, i la papal, si convé!

—Noi! Estàs molt prim!

—Es la guerra. I a tu, et trobo molt gras...

—Es la guerra.

Dècima

A vosotros, gente rica,
envía, con efusión
el ejército de Franco
esta felicitación.

No cobramos ni una pafia
y la manduca se acaba.
Y por esto, vive Cristo,
no podemos decir haba.

Todos tenemos mil nafras,
heridas y contusiones,
el cuerpo lleno de azules
y la closca con chichones.

Se va en orris nuestro empeño
de querer salvar España,
de fusilar a Companis
y descuartizar a Azaña.

Son los rojos tan malvados,
que maguer nuestro tesón,
cada golpe que atacamos
recibimos del carpón.

Si sois rancios y agarrados
la tendremos que diñar.
Enviad muchos billetes,
pero sin estampillar.

Mientras jalando gozosos
la Navidad pasaréis
a los soldados de Franco
la santísima le haréis.

Y el asesinar mujeres
y destroz ar edificios
y matar a la quitxalla
y hacer otros estropicios,

y fusilar a grapados
rojos y republicanos,
y ultrajar a las mujeres
y el robar a los ancianos,

y el vender trozos de España
y el destroz ar el país,
no habrán servido de nada
si no aflojáis el panís.

Que os atipéis de barquillos,
de gallo de indio y turrón,
de escudilla y carne de olla,
de champán y de melón,

Os desean, ¡vive Cristo!,
requetés y musulmanes,
italianos y lusos,
legionarios y alemanes.

Pero no seáis taúles
queriendo hacer la del pillo.
Nos malmeterán los rojos
si no abris vuestro bolsillo.

Y de nuestra piel tiritas
hará el pueblo soberano,
sin que nos valgan el Führer,
ni el Duce, ni el Vaticano.

—Noi, aquest any no ve ningú!
—I si ens en tornéssim, pare?

Nadalenques

Enguany, el gall dindi té un cert regust feixista

★

Amb la supressió de les estrenes hom perd unes pessetes, però guanya un xic de dignitat.

★

Havíeu pensat mai en la tragèdia

del pobre que només podia menjar bacallà el dia de Nadal?

★

Els catòlics, davant una bona taula, pensen en Déu. Però no en els pobres.

★

Les paneres guarnides ens feien pensar sempre en negocis inconfessables.

★

Poca substància, fragilitat, bui-

da. Heu-vos açí la neula. I certs homes.

★

Com es deuriem riure, els torronaires, de les tradicions del poble!

★

Per Nadal qui res no estrena, res no val. Fórmula de l'ostentació xarona.

★

Per Nadal, cada ovella al seu corral. Fórmula del més pur egoisme.

R. O. C.

COSES QUE SE'N VAN

Nadal, festa burgesa

Nadal és una diada burgesa. Una diada, naturalment, de fartanera. La tradició ho vol així. En tots els països burgesos la data es celebra amb festes gastronòmiques, de les quals forma part, per imperi de vella tradició, determinat plat, obligat fins en les cases més modestes. Parlem-ne, d'aquest costum, que està a casa nostra, a les seves acaballes.

A França, els rics posen a prova les seves facultats gàstriques a aquesta nit. Les quantitats de viandes de tota mena que hom consumeix són fantàstiques. Entre elles, no hi manca el popular i ensems indigest «boudin» mena d'embotit fet de sang de porc, que no pot mancar a cap taula. A París, sobretot, el «reveillon» o àpat de Nadal es celebra conscienciosament. L'any passat es consumiren 400.000 quilos de carn, 50 mil de porc, 225 mil d'ocells domèstics, 40 mil de caça, 100 mil de mantega, 125 mil de formatge, 250 mil de peix i marisc, més de dos milions d'ous i quatre mil ostres. Del que es beuria als restaurants i a les llars parisenques se'n pot fer càrrec el lector en saber que un sol restaurant, en una nit com aquesta, va destapar 1,200 botelles de xampany.

Però el Noël francès no és res comparat amb el Christmas del burges britànic. A França, com a ací,

El gall del pobre
(De Pellicer Montseny)

la festa gastronòmica dura unes quantes hores. A Anglaterra dura tres dies: del 24 al 26. De manera que els britànics, fent gala d'un gran poder digestiu, es passen 72 hores a taula —és un dir— atipant-se de plats succulents, i en particu-

A Alemanya el plat típic d'aquesta nit és l'oca. En apropar-se la festa de Nadal, trens sencers carregats del succulent ocell arriben a Friedrichsfeld, procedents de tot arreu. Rostits i servits amb una salsa daurada surten a totes les tau-

Un portal de Barcelona les vigílies de Nadal

(Gravat d'època).

lar del plat obligat, el «plum-púdding».

En acabar el sopar de revetlla es verifica una cerimònia relacionada amb el plat clàssic. Una serventa entra al menjador portant una plata, els elements constitutius del «púdding», o sigui molla de pa, farina, ous, panses, ametlles, nou moscada i llard. Llavors es fa l'operació de ruixar la pasta amb «brandy». Un cop feta aquesta cerimònia, que revesteix força gravetat, l'amo de la casa tira dins de la pasta un anell i una moneda petita. Quan, una estona després, torna a taula el plat, ja confeccionat, és acollit amb visques i aplaudiments. Es reparteix el «púdding» i si a una noia li surt l'anell i a un xicot la moneda, el casori o la prosperitat són segurs. En alguns clubs aristocràtics anglesos, aquesta nit es rosteix un bou a l'ast. Es calcula en 15 milions de quilos de «púdding» que aquesta nit es consumeixen a Anglaterra.

les en aquella nit. L'any passat se'n sacrificaren uns 500 mil, sols a Berlín.

A Itàlia, el gall d'indi i l'anguila són els plats preferits. A Espanya —menys a Catalunya— és també el gall dindi, el «besugo» i l'indigest massapà. A Catalunya, el gall dindi o el capó engreixat, farcit amb prunes, «cascabellitos», saltitxes i altres menudències, i per a postres els torrons i les neules.

★

Parlem ara de la festa gastronòmica de Nadal a Catalunya.

Joan Amades ens descriu així el dinar de Nadal:

«El menú estava generalment format per escudella de pasta ben gruixuda (galets, macarrons de fraire), una bona olla en què hi havia d'haver quatre menes de carn: moltó, bou, porc i gallina; era la més extraordinària de l'any i l'anomenaven «olla de les quatre ordres de

mendicants». El tercer plat era de carn de ploma (variats segons el rang de la casa), cuit sovint al forn, amb prunes i altres fruites adequades. Les postres obligades eren torrons i neules ben remullades amb vi bo...»

Aquest àpat encara es conserva avui, millorat amb altres plats i amb l'obligat xampany que els nostres avis desconeixien.

Un escriptor ha posat a la nostra «escudella de Nadal» el següent comentari:

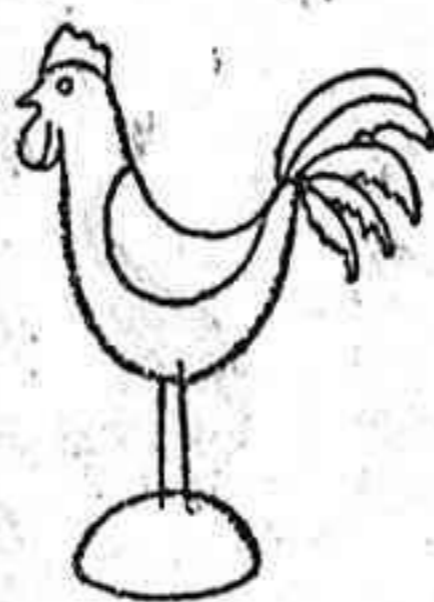
L'escudella dona solució a una part del problema utilitari i rostit, i els escaldums, a base de la sang, el fetge i les ales amb el seu suc dolcet i els pinyons i unes panses, preparen el païdor per a ben rebre el pollastre flonjo, daurat i que surt de la greixonera —la nostra típica greixonera que no té parió— enmig de l'aplaudiment delirant de la mainada que una setmana abans ja somnia en la cuixa tova de tan bé com ha estat cuita.

Són, doncs, tres plats que mereixen tot un elogi i que evidencien l'alta qualitat de la cuina catalana.

L'escudella, precisament amb pasta de macarrons i la carn d'olla, sense mancar-hi la pilota ben picada i arrodonida amb la molla de pa i la farina —aquesta pilota també típica de la nostra olla— preparada d'acord amb el caràcter especial que té aquest dia, donen al païdor un entonament que convida a menjar els escaldums d'un tast llaminer que contrasta amb la seriositat mençívola del pollastre rostit, que és el plat de Nadal per excel·lència.»

★

Això, enguany, a les cases on la fam no hagi fet la seva entrada... Que dissortadament seran moltes aquelles on regnarà el dol i la penúria...

cia que a Barcelona funciona, dia i nit, la guillotina.

No es pensin, no...
És una idea!

★

Alemanya, per mitjà dels seus avions al servei dels rebels, ha llençat una bomba en territori francès.

Quina ocasió per a enfadar-se tindria ara M. Blum si no fos tan neutral!

★

Els feixistes volen anexionar Gibraltar a la «Nueva España».

Deu ésser a canvi de les Balears i les Canàries, oi?

★

Mentre Espanya es desagna, a Sevilla els «señoritos» es passen els dies d'orgia.

Aquesta és l'Espanya vella que tan fàstic fa...

Cal ensorrar-la per a sempre.

Correspondència

Hèctor Andreu. — Va bé. Aneu enviant.

Xau. — No farem res si seguim fent aquestes bromes.

Fra Candela. — Anirà. Feu coses més curtes.

Florit. — Mirarem de retocar-ho.

Joan Julià. — És un xic deficient. Ho retocarem.

Molècula. — Bé, home, bé... No us ho prengueu pel costat sentimental.

J. Prous. — Es publicarà tot. Paciència.

Raquel. — No fa per al nostre geni.

C. Pujol. — Ens han agradat. De mica en mica ho veureu publicat.

Rave Sec. — Poseu-vos tranquil. I sigueu un xic fatalista.

S. O. S. — Què voleu que us diguem... No ho veiem clar.

Indiot. — No feu cas del que diguin.

J. C. T. — L'adobarem una mica. I anirà.

Xispa. — El mateix us diem.

E. B. — No ens acaba de fer el pes.

Peret Blau. — El vers és coix. I no va ni amb crosses.

Aníbal. — Potser sí que serà això.

ONA CURTA

Llegim, en els diaris, que Gaspar Cassadó ha donat un concert a Alemanya. I que ha sortit a l'escenari fent voleiar la bandera monàrquica i saludant a l'estil feixista...

Decididament, de Paus Casals no en corren gaires.

★

En els estèrils intents d'assalt a Madrid, han mort 30.000 mercenaris de l'exèrcit de Franco...

És el que deu pensar el general «bonito»: «Sortosament són de tercera»...

★

Els facciosos, que no tenen noció del ridícul, ja havien nomenat Alcalde i regidors de l'Ajuntament de Madrid, refiats que hi entrarien d'un moment a l'altre.

El paperet que fan, ara, els designats, és d'aquells que fan goig de debó...

«Risa para todo el año».

★

El Papa de Roma demana una treva el dia darrer de l'any.

Sentiments humanitaris? Impulsos pacifistes?

Res d'això. És que, al bon senyor, li agradaria —segons ha dit— que els combatents poguessin oir la Missa del Gall.

Idiota!

★

Diuen els diaris que ha estat tramesa, al front, una tona de botifarra.

Si els rebels treuen el cap per les trinxeres, tindran, també, la seva racció de botifarra.

No ho dubtin.

★

L'Uzcúdon, aquell animalot que compta els combats per pallisses, ara combat, arma en mà, contra l'exèrcit del poble.

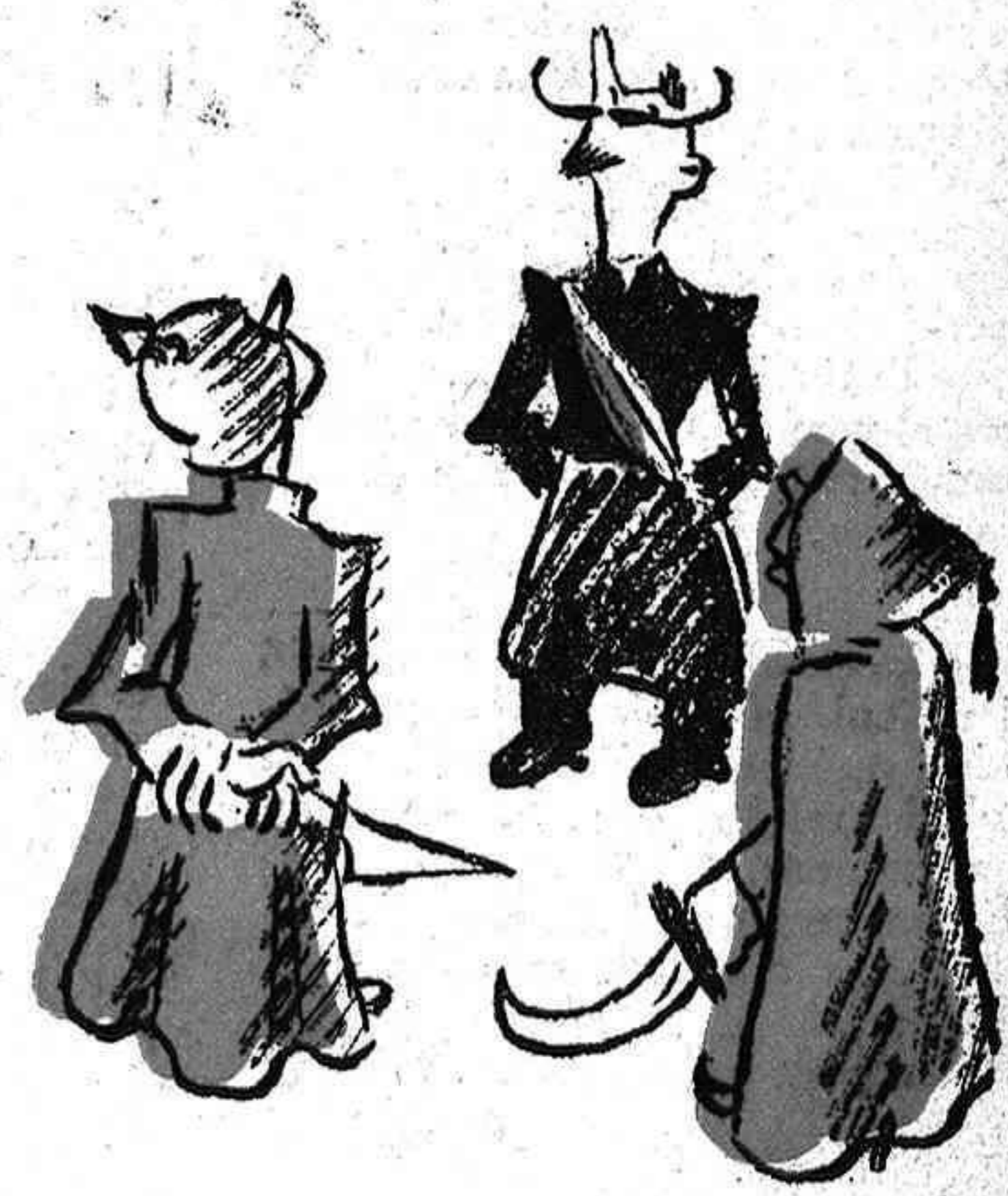
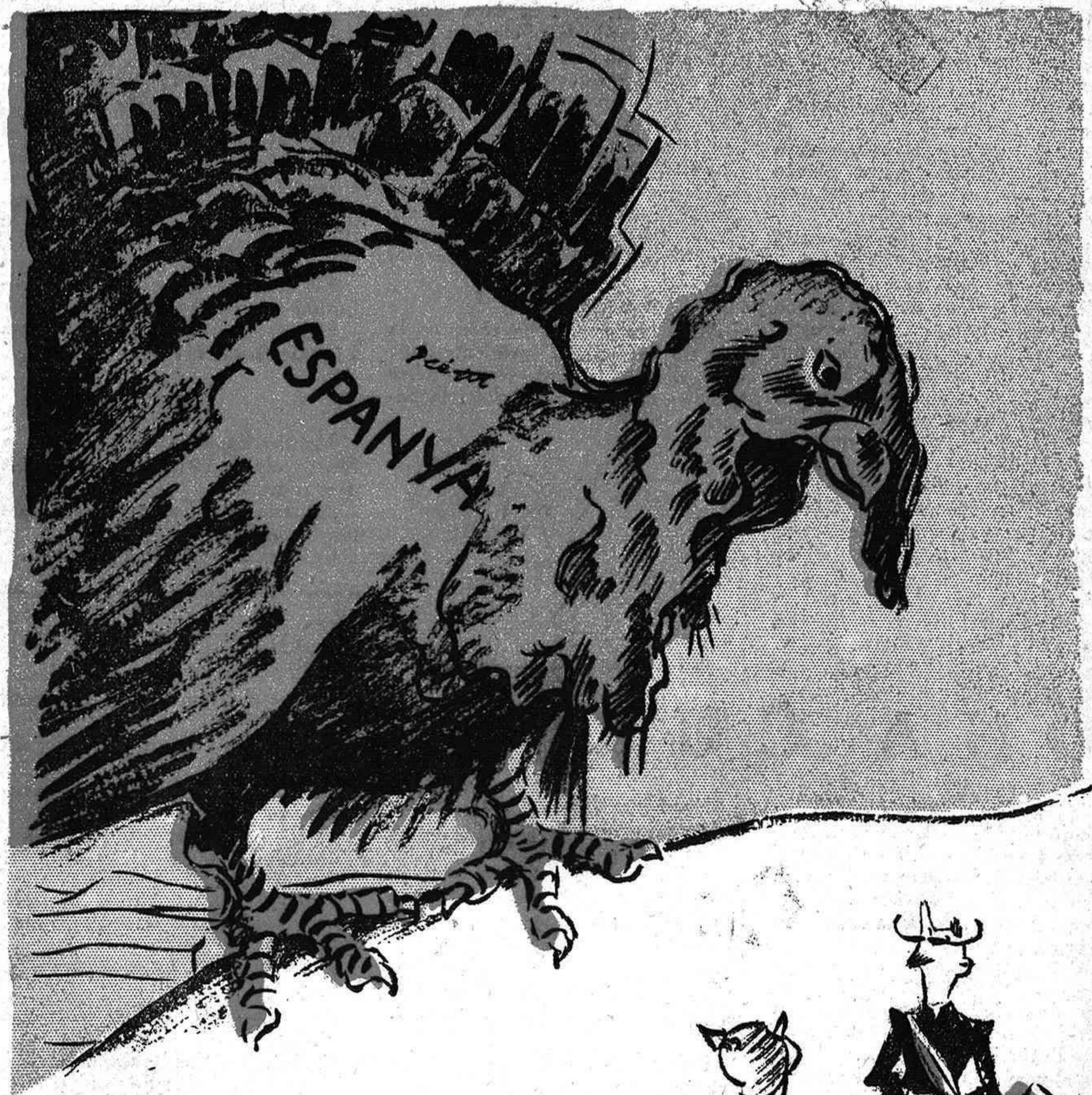
S'està guanyant el knock-out definitiu.

I l'obtindrà.

★

El diariot francès «Action Française» del 15 d'aquest mes, i l'italià «Corriere de la Sera», del 13 del mateix, publiquen la divertida notí-

REPARTIR A LA FIESTA
DEBENDEU

~ • 2 - 1 0

ÉS INÚTIL! EM SEMBLA QUE NO EL PODREM TASTAR!